

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 261/04-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. augusta 2004 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. Marty Zámečnikovej, Súkromná zubná ambulancia, N. M. nad V., zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených čl. 11 Listiny základných práv a slobôd, čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 13. mája 2004 č. k. 6 Co 297/03-97, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. Marty Zámečnikovej **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2004 doručená sťažnosť MUDr. Marty Zámečnikovej, Súkromná zubná ambulancia, N. M. nad V. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených čl. 11 Listiny základných práv

a slobôd, čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 13. mája 2004 č. k. 6 Co 297/03-95. Porušenie svojich základných práv vidí sťažovateľka v nasledovnom skutkovom stave.

Uvedeným rozsudkom krajského súdu bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 C 220/01-79, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky proti Všeobecnej zdravotnej poisťovni Bratislava (ďalej len „VZP“) o uhradenie istiny v sume 131 106,46 Sk s príslušenstvom z dôvodu predčasnosti jej podania.

Sťažovateľka je prevádzkovateľkou neštátneho zdravotníckeho zariadenia, ktoré v rokoch 1998 a 1999 poskytovalo zdravotnú starostlivosť aj poistencom Družstevnej zdravotnej poisťovne Perspektíva (ďalej len „Perspektíva“). Perspektíva bola povinná sťažovateľke uhradiť poskytnutú zdravotnú starostlivosť do tridsiatich dní odo dňa doručenia účtovného dokladu, pričom túto zákonnú povinnosť nesplnila.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vydalo 1. júla 1999 rozhodnutie č. 3215/1999-A o zrušení povolenia na zriadenie poisťovne Perspektíva. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 17. júla 1999. Krajský súd uznesením z 20. apríla 2001 č. k. 7 K 70/01-30 na návrh likvidátora vyhlásil konkurz na majetok Perspektívy.

Pretože pri zrušenej poisťovni nastala právna skutočnosť predpokladaná zákonom, a to zistenie, že z majetku Perspektívy nie je možné uspokojiť jej záväzky, sťažovateľka si uplatnila uhradenie záväzkov zrušenej poisťovne vo VZP z dôvodu ich prechodu.

Z dôvodu, že VZP odmietla záväzky zrušenej poisťovne uhradiť, sťažovateľka podala okresnému súdu návrh, ktorý bol zamietnutý s odôvodnením, že je predčasný. Rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 220/01-79 z 5. augusta 2003 bol potvrdený vyššie uvedeným rozsudkom krajského súdu.

Krajský súd vo svojom rozhodnutí poukazuje na konštantnú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý vo viacerých rozhodnutiach zaujal stanovisko, že čas prechodu záväzkov Perspektívy na VZP v zmysle § 34 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“) nastane až vtedy, keď ich nie je možné uspokojiť z majetku zrušenej poisťovne. To znamená, že prechod týchto záväzkov nastane až po ukončení likvidácie zrušenej poisťovne a jej zániku, pokiaľ ich nebolo možné uspokojiť z majetku rezortnej poisťovne v likvidácii. Až ukončením likvidácie totiž možno ustáliť, ktoré záväzky a v akom rozsahu zostali neuspokojené. Ide o osobitný prípad univerzálnej sukcesie, v ktorom pri zrušení právneho subjektu likvidáciou práva a povinnosti prechádzajú na právneho nástupcu v rozdielnom časovom odstupe, niektoré dňom zrušenia (prevzatie poisťencov), iné až po zániku právneho subjektu (záväzky). Ďalej z rozsudku krajského súdu vyplýva, že pokiaľ likvidácia zrušenej Perspektívy doteraz nebola ukončená a doteraz nebolo ukončené ani konkurzné konanie, záväzky Perspektívy zatiaľ na VZP neprešli, a preto VZP v spore chýba pasívna vecná legitímácia. Vychádzajúc z vyššie uvedeného krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd nebral do úvahy lehotu ustanovenú v § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení, podľa ktorého *„záväzky zrušenej poisťovne za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, ktoré prešli so všeobecnej poisťovne alebo inej poisťovne a ktoré zdravotnícke zariadenie a ďalšie zariadenia v zdravotníctve preukážu, uhrádzajú sa z vymožených pohľadávok zrušenej poisťovne a zo zdrojov ustanovených zákonom o štátnom rozpočte alebo z iných štátom účelovo určených zdrojov do 24 mesiacov od schválenia účtovnej závierky poisťovne ku dňu vstupu do likvidácie alebo do 24 mesiacov od nadobudnutia účinnosti vyhlásenia konkurzu na poisťovňu.“*

Sťažovateľka tvrdí, záväzky museli prejsť na VZP najneskôr vyhlásením konkurzu a poisťovňa ich mala uhradiť v danej lehote bez ohľadu na to, či konkurz skončil alebo nie

a nemožno toto ustanovenie vykladať tak, ako to urobil krajský súd, že pokiaľ nie je ukončený konkurz, veriteľov nemožno uspokojiť. Napriek tomu, že zákonom stanovená lehota 24 mesiacov od nadobudnutia účinnosti vyhlásenia konkurzu na poisťovňu uplynula a ustanovenie § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení s jej uplynutím viazalo úhradu nákladov za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, krajský súd potvrdil rozhodnutie okresného súdu.

Okrem toho podľa názoru sťažovateľky tvrdenie okresného súdu, podľa ktorého prechod záväzkov ešte nenastal, je potrebné považovať za nesprávne posúdenie veci po právnej stránke, lebo pred účinnosťou zákona č. 233/2001 Z. z. (novely zákona o zdravotnom poistení) nebola stanovená lehota na plnenie a pre VZP vznikla povinnosť plniť ihneď po prechode záväzku.

Sťažovateľka tvrdí, že súd nemôže v dôsledku prijatia novely dodatočne predĺžiť lehotu na plnenie záväzku vzniknutého v čase pred účinnosťou zákona, pretože právna norma v podmienkach demokratického štátu pôsobí v zásade do budúcnosti, a nie do minulosti. Samotný zákon č. 233/2001 Z. z. neobsahuje žiadne intertemporálne ustanovenia, v ktorých by bola stanovená výnimka z princípu zákazu retroaktivity.

Rozhodnutie súdu vychádzajúce z ustanovenia § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení je podľa názoru sťažovateľky diskriminačné, pretože zavádza nerovnaké zaobchádzanie s určitou skupinou osôb (zdravotnícke zariadenia) a zvýhodňuje inú skupinu osôb (zdravotné poisťovne) bez zodpovedajúceho odôvodnenia, pričom táto úprava vytvára nerovnaké podmienky ochrany vlastníckeho práva. Rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu tak porušujú ústavne garantovanú rovnosť ochrany vlastníctva.

Sťažovateľka preto v návrhu výroku rozhodnutia (petite) svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej ústavných práv, zrušil rozsudok krajského súdu a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na takéto nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd predbežne preskúmal sťažnosť sťažovateľky, ako aj rozsudky okresného súdu a krajského súdu, ktorými mali byť porušené jej práva.

Oba všeobecné súdy zastávajú názor, že návrh sťažovateľky bolo potrebné odmietnuť ako predčasný, lebo pokiaľ nie je známa výška majetkového zostatku zrušenej poisťovne ani rozsah uspokojených záväzkov poisťovne voči zdravotníckym zariadeniam, nie je možné konštatovať nemožnosť uspokojenia týchto záväzkov z majetku zrušenej poisťovne,

a tým nie je daný ani prechod záväzkov na inú poisťovňu. V danej situácii nie je VZP nositeľom úhrady týchto záväzkov a nie je na jej strane pasívna vecná legitímácia v spore.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno dospieť k záveru, že by rozsudok okresného súdu alebo krajského súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Bolo nepochybne v právomoci okresného súdu aj krajského súdu príslušné ustanovenie zákona vyložiť. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by výklad všeobecných súdov bol z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný.

Ústavný súd vychádza z prezumpcie ústavnosti všetkých ustanovení zákona o zdravotnom poistení. Ústavný súd nemôže v rámci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy skúmať ústavnosť zákonov ani ich častí, ale musí vychádzať z prezumpcie ústavnosti zákonov Slovenskej republiky.

Sťažovateľka ako fyzická osoba nepatrí k subjektom, ktoré sú aktívne legitimované na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov s ústavou. Taxatívny výpočet týchto subjektov je uvedený v čl. 130 ods. 1 písm. a) až e) ústavy. Z uvedeného dôvodu neskúmal ústavný súd argumentáciu sťažovateľky týkajúcu sa údajnej protiústavnosti niektorých ustanovení zákona o zdravotnom poistení.

V tejto súvislosti je nevyhnutné uviesť, že sťažovateľka nepreukázala, že by túto požiadavku uviedla v konaní pred všeobecným súdom, ktorý je subjektom legitimovaným podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy a mohol požiadať ústavný súd o preskúmanie súladu citovaného zákona s ústavou.

V súlade s doterajšou judikatúrou ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k danému rozhodnutiu, ani skúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z uvedeného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. rozhodnutia I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02).

Napadnuté rozsudky okresného súdu a krajského súdu nie sú zjavne svojvoľné ani neodôvodnené, súdy zistili skutkový stav a aplikovali naň relevantné ustanovenia platného práva, pričom svoj postup v odôvodnení riadne vysvetlili.

Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Z uvedeného dôvodu je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, keď nie je daná právomoc všeobecných súdov – napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 13/01.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2004